Internetski portali kao platforma za stjecanje dodatnih kompetencija studenata novinarstva na primjeru portala Pressedan Sveučilišta Sjever

Tomšić, Davor

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:122:013737

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

University North Digital Repository

Sveučilište
Sjever

Završni rad br. 16/NOV/2015

Internetski portal kao platforma za stjecanje dodatnih kompetencija studenata novinarstva na primjeru portala Pressedan Sveučilišta Sjever

Davor Tomšić, 0019/2012

Koprivnica, rujan 2015. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za novinarstvo

Završni rad br. 16/NOV/2015

Internetski portal kao platforma za stjecanje dodatnih kompetencija studenata novinarstva na primjeru portala Pressedan Sveučilišta Sjever

Student

Davor Tomšić, 0019/2012

Mentor

Sead Alić, izv. prof. dr. sc.

Koprivnica, rujan 2015. godine

Sveučilište Sjever
Sveučilišni centar Koprivnica
Trg dr. Žarka Dolinara 1, HR-48000 Koprivnica

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL: Odjel za novinarstvo

PRISTUPNIK: Davor Tomšić | MATIČNI BROJ: 0019/2012

DATUM: 9.9.2015. | KOLEGIJ: Zajednički prilog portal

NASLOV RADA: Internetski portal kao platforma za stjecanje dodatnih kompetencija studenata novinarstva na primjeru portala Pressedan Sveučilišta Sjever

MENTOR: Sead Alić, dr. sc | ZVANJE: izv. prof.

ČLANOVI POVJERENSTVA:

1. Darijo Čerepinko, doc. dr. sc.
2. Boris Beck, doc. dr. sc.
3. Sead Alić, izv. prof. dr. sc.
4. Mario Tomiša, doc. dr. sc.
5.

Zadatak završnog rada

BROJ: 16 / NOV / 2015

OPIS:

Internetski portal kao medij na internetu koji novinari omogućava bržu, formom slobodniju i multimedijom bogatiju objavu informacija u odnosu na tradicionalne medije, u ovom će se radu sagledati kao platforma za stjecanje konkretnih vještina studenata na studiju novinarstva. Neprofitno online novinarstvo sa svim specifičnostima interneta kao medija dovest će se u kontekst modernog studija medija na primjeru portala Pressedan Sveučilišta Sjever, a provjerit će se i postoje li slične prakse u Hrvatskoj i inozemstvu. Detaljno će se opisati funkcioniranje studentskog portala te objasniti ulogu studenata i nastavnika u procesu praktičnog uočenja. Uočit će se konkretni učinci Pressedana na kompetencije studenata novinarstva i njegov značaj za obrazovni proces na Sveučilištu Sjever, ali i za širu društvenu zajednicu.

U radu treba:
- definirati pojmove internetskog portala i online novinarstva i dovesti ih u kontekst modernog studija novinarstva
- analizirati postoje li slične prakse na drugim sveučilištima u Hrvatskoj i inozemstvu
- navesti specifičnosti portala Pressedan i opisati njegovo funkcioniranje
- objasniti ulogu studenta i nastavnika u procesu praktičnog učenja
- identificirati učinke Pressedana na kompetencije studenata, kao i druge učinke.

ZADATAK URUČEN: 25. 3. 2015.

POTPIS MENTORA:

SVEUČILIŠTE SJEVER

Sažetak

Razvojem interneta došlo je do stvaranja novog oblika novinarstva – online novinarstva. Zbog svakodnevne potrebe društva za informacijama, prepoznala se prednost informiranja putem interneta, stoga je došlo do stvaranja online medija (portala) koji se svakodnevno ažuriraju i čija je funkcija vrlo slična funkciji klasičnih medija. Dok u klasičnim medijima prevladavaju pisane forme, online novinarstvo odlikuje multimedijalnost kojom se korisnicima prezentira sadržaj u obliku audio i video zapisa, zvuka i fotografija. Na najposjećenijim hrvatskim portalima primjetni su neki nepovoljni trendovi.

Na zahtjeve vremena u kojem internet preuzima primat nad tradicionalnim medijima može odgovoriti konvergentni studij novinarstva. Dobar omjer praktičnog i teorijskog obrazovanja ključan je za razvoj novinara koji će moći egzistirati u današnjem digitalnom medijskom trenutku u kojem se od njih očekuje da budu osposobljeni za niz medijskih poslova. Postoje primjeri studija u Europi i Sjedinjenim Američkim Državama koji su prihvatili takav model učenja i stjecanja znanja u novinarstvu te su programe svojih kolegija u potpunosti prilagodili novom mediju i novim tehnologijama.

Portal Pressedan, medijski projekt studija novinarstva Sveučilišta Sjever, izgrađen je na besplatnom, otvorenom sustavu upravljanja sadržajem Wordpress koji omogućava jednostavno modificiranje sadržaja od strane većeg broja korisnika kojima se dodjele prava unosa ili izmjene sadržaja. Neprofitan karakter i samoodrživost neke su od glavnih odrednica projekta. Pressedan je zamišljen i pokrenut s ciljem otvaranja medijskog prostora studentima novinarstva kako bi se već od prve godine preddiplomskog studija mogli okušati u stvarnom medijskom okruženju, bruseći svoje novinarske vještine u pravoj novinarskoj redakciji i pripremajući se tako za tržište rada u modernim, digitalnim medijma. Pressedan se sadržajem pokušava odmaknuti od negativne prakse u hrvatskim online medijima.

Sve to ima brojne konkretne učinke na kompetencije studenta novinarstva koji imaju priliku izgraditi vlastiti novinarski portfolio i savladati nove medijske tehnologije, ali je i važan faktor u razvoju modernog studija novinarstva koji će odgovoriti izazovima digitalnog novinarstva. To se može postići još većim uključenjem nastavnika koji bi tješnje povezali seminarsku nastavu i praktični rad na portalu. Uloga takvog portala nije samo obrazovna, nego i društvena jer kao neprofitan medij stoji nasuprot komercijaliziranom novinarstvu.

Ključne riječi: društvo, internet, medij, multimedija, neprofitni mediji, novinar, novinarstvo, obrazovanje, online novinarstvo, portal, Pressedan, studenti, studij novinarstva.

Sadržaj

1. Uvod 1

2. Internetski portal i online novinarstvo 3
   2.1. Novinarstvo na internetu i online novinarske forme 3
   2.2. Internetski portali 5

3. Studij novinarstva i nove medijske tehnologije 8
   3.1. Potreba za konvergentnim studijem novinarstva 8
   3.2. Primjeri uspješnih medijskih projekata studija novinarstva u Hrvatskoj i inozemstvu. 11

4. Portal Pressedan - medijski projekt studija novinarstva Sveučilišta Sjever 14
   4.1. Svrha osnivanja portala i tehnički i formalni preduvjeti 14
   4.2. Funkcioniranje portala i studentska redakcija 16
   4.3. Sadržajno usmjerenje i djelovanje prema javnosti 18

5. Mogućnosti portala kao platforme za stjecanje dodatnih kompetencija studenata novinarstva 21
   5.1. Integracija s nastavom i uloga nastavnika 21
   5.2. Učinci na kompetencije studenata i drugi učinci 23

7. Zaključak 26

8. Literatura 29

1. Uvod

Provođenje praktičnog dijela studija novinarstva na online platformi još je uvijek velika nepoznanica u hrvatskom obrazovnom sustavu. Istražujući za potrebe ovog rada otkrili smo kako postoji tek jedan znanstveni rad koji obrađuje ovu problematiku i predlaže promjene na hrvatskim studijima novinarstva. Tina Perišin i Petra Mlačić u svom istraživačkom radu „Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo“ predlažu drugačiji pristup programima studija novinarstva po uzoru na europske i američke fakultete kako bi i hrvatski studiji novinarstva bili u toku sa suvremenim novinarstvom i razvojem tehnologije. U ovom ćemo radu metodom studije slučaja promotriti studentski portal Pressedan te pokušati objasniti kako portal može poslužiti kao platforma na kojoj studenti, uz mentorstvo profesora, mogu objavljivati svoje radove i tako se bolje pripremiti za tržište rada u digitalnim medijima.

U prvom dijelu rada objašnjavamo kako je došlo do nastanka novog oblika novinarstva – online novinarstva te koje prednosti donosi internet kao medij. Ovdje se navode i online novinarske forme. Novinar se morao prilagoditi novom mediju te se od njega sada očekuju neka nova znanja kao što je rad u programima za objavljivanje sadržaja online ili kao što su softveri za obradu audio i video materijala. U drugom potpoglavlju pojašnjava se što je portal i pristupa mu se kao mjestu javne rasprave koji kao takav ima značajnu društvenu ulogu. Objašnjava se multimedijalnost kao posebno značajna karakteristika interneta. Na kraju prvog dijela opisuju se uloga i zadaće online urednika, ali i svih onih koji su uključeni u upravljanje nekim portalom.

U drugom dijelu rada navodimo teze već spomenutog istraživačkog rada „Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo“. Predlažu se promjene u studijima novinarstva i njihovo usklađivanje sa suvremenim trendovima kako novinarstva tako i tehnologije. Priziva se otvorenost hrvatskih sveučilišta prema eksperimentima i izazovima. Kao primjer uspješnih studija novinarstva u svijetu koji su unaprijedili svoje programe autorice spomenutog istraživačkog rada navode: Walter Cronkite School of Journalism and Mass Communication, Inicijativu Carnegie – Knight i Pompeu Fabra Universidad u Barceloni. Način rada i inicijativa navedenih studija te ostvareni rezultati na polju novinarstva prikazani su u ovom dijelu rada. Osim projekata svjetskih studija novinarstva, navedeni su i neki primjeri medijskih projekata hrvatskih sveučilišta među kojima je i projekt Sveučilišta Sjever – portal Pressedan.

U trećem dijelu rada metodom studije slučaja promotrili smo medijski projekt studenata Novinarstva Sveučilišta Sjever - portal Pressedan. Odabrali smo metodu slučaja jer je riječ o specifičnom projektu koji prati teoriju internetskog portala kao platforme na kojoj studenti mogu razvijati svoje vještine i stjecati novinarsko iskustvo tijekom svog obrazovanja. U prvom potpoglavlju opisana je svrha i tehnički i formalni preduvjeti osnivanja portala Pressedan. Cijeli je projekt pokrenut s ciljem obrazovanja i pripremanja studenata novinarstva za izazove na tržištu rada. Navode se ključne karakteristike Pressedana, opisuju se osnove funcioniranja i problemi koji se pritom pojavljuju. U drugom se potpoglavlju nastavlja s opisom kako portal djeluje „iznutra“ s posebnim naglaskom na studentsku redakciju. Objašnjava se njena organizacija te zadaće studenata, kao i postotak uključenih studenata u ovaj projekt. U ovom dijelu rada Wordpress apostrofiramo kao sustav koji omogućuje jednostavan unos i jednostavnu izmjenu sadržaja koji koristi redakcija Pressedana u svom radu. U posljednjem potpoglavlju opisuju se najvažnije odrednice sadržaja te sadržajno usmjerenje koje se razlikuje od prevladavajuće prakse u hrvatskim medijima, s obzirom da je riječ o studentskom neprofitnom mediju. Društvene mreže i Medijske čitaonice pomažu portalu da se poveže sa zajednicom, a njihova je uloga dodatno objašnjena u posljednjem dijelu poglavlja.

U četvrtom dijelu rada opisuju se mogućnosti upotrebe portala u proces obrazovanja novinara s posebnim naglaskom na integraciju s nastavom i ulogu profesora te na učinke na kompetencije studenata. Objašnjava se i integracija s nastavom te uloga nastavnika u cijelom projektu. Poziva se na međusobnu suradnju studenata i profesora, ali i studenata međusobno. Predlaže se nekonvencionalni model učenja te se naglašava pedagoška i koordinacijska uloga nastavnika. Ovdje smo naveli i preporuke nastavnicima za rad u skupini iz Priručnika za predavače novinarstva koji su vezani uz rad sa skupinom u projektu kakav je Pressedan. U prvom potpoglavlju naveli smo i konkretan primjer primjene portala kao platforme za praksu studenata u sklopu seminarske nastave. U posljednjem dijelu poglavlja navode se učinci na stručne kompetencije studenata, ali i drugi učinci koji bi mogli biti značajni ne samo za studente, ili sveučilište, nego i za društvo u cjelini. Portal je u ovom dijelu rada prikazan kao instrument kojim se studente potiče da objavljuju svoje radove, surađuju s kolegama i upoznaju moderne medije, ali i da se bave neprofitnim novinarstvom u javnome interesu.

2. Internetsko novinarstvo i online mediji

2.1. Online novinarstvo

Bruce Garrison online novinarstvo definira kao prezentiranje novosti na World Wide Webu ili drugim internetskim servisima, što uključuje novosti koje nude tradicionalne novinske organizacije te netradicionalni izvori, kao internetski pružatelji usluga, elektronički oglasni prostori, web magazini i diskusijske liste. „Online novinarstvo definiramo kao nov način prezentiranja novosti, u skladu s karakteristikama interneta, te njihove distribucije posredstvom online medija.“[1] Prema Dougu Millisonu online novinarstvo se razlikuje od ostalih oblika novinarstva na temelju četiri kriterija: pristup istodobno s događajem, kasniji pristup, interaktivnost i multimedijalnost. Ova četiri kriterija ujedno se mogu i smatrati prednostima online medija u odnosu na klasične novinarske oblike.

Ono što internetsko novinarstvo razlikuje od klasičnog svakako je mogućnost objave informacija u najkraćem mogućem roku i davanje šireg konteksta cijeloj informaciji, kao i mogućnost multimedije. „Iako ne postoji definicija za online novinara od njega se očekuje da poznaje rad sa sustavima za objavljivanje sadržaja online, mora poznavati osnove HTML-a i CSS-a. Također, online novinar mora poznavati osnove Adobe Photoshopa i ostalih softvera za obradu videa i audiozapisa kako bi multimedijski sadržaj online medija bio što bolji.“[2]

Online novinarstvo razvilo se zahvaljujući porastu broja korisnika interneta. Prema istraživanju Internet World Stats-a iz 2009. godine, broj korisnika interneta od 2000. do 2009. godine povećao se s 360 milijuna na otprilike 1 160 milijuna. Broj korisnika interneta povećao se i u Hrvatskoj. Zbog svakodnevne potrebe društva za informacijama, prepoznala se prednost informiranja putem interneta, stoga je došlo do stvaranja online medija (portala) koji se svakodnevno ažuriraju i čija je funkcija vrlo slična funkciji klasičnih medija. Dok neki portali prenose samo sadržaj klasičnih medija (prilagođen internetskom mediju), drugi portali objavljuju sadržaj namijenjen isključivo objavi na internetu. Dosadašnji pokušaji da se online sadržaj naplati korisnicima uglavnom su se pokazali neuspješnima.

---

[1] Brautović, M. Online novinarstvo, Školska knjiga, Zagreb, 2011, str.10
[2] Brautović, M. Online novinarstvo, Školska knjiga, Zagreb, 2011, str.16

Razvojem interneta došlo je do stvaranja novog oblika novinarstva – online novinarstva. Mnogi autori govore o velikoj promjeni uloge novinarstva i novinara. „Deuze (1999) smatra da se ova promjena može sagledati kroz dva smjera. Prvo, internet je veliki izvor informacija za sve novinare različitih medija te na taj način pomalo preuzima ulogu informativne agencije. I drugo, novinari koji rade za internetske portale, moraju svoj rad u što većoj mjeri uskladiti s karakteristikama internetskog medija što dovodi do novog oblika novinarstva. (...) Osim tih promjena, a koje se tiču prvenstveno obrazaca svakodnevnog novinarskog rada, autori poput Rosena (1996) smatraju da se cjelokupno novinarstvo transformiralo od svojevrsnog monopolista u prikupljanju informacija, u servis koji prije svega služi usmjeravanju društvenog tijeka informacije i javne debate. Dakle, naglašavaju se interaktivne mogućnosti internetskog medija te velike mogućnosti same publike da u velikoj mjeri participira u stvaraju medijskog sadržaja.“[3]

„Razlikujemo ove vrste online novinarskih formi: pisane forme, audioforme i videoforme, fotogalerije i infografike. Vodeći računa o prednostima i nedostacima svake spomenute forme, pri njihovoj uporabi novinari se trebaju voditi ovim pravilima: tekstom se nešto objašnjava, multimedijima se prezentira, a interaktivnost uključuje korisnika.“[4] Brautović preporuča da se činjenice, nazivi i imena prezentiraju tekstualno jer im tako korisnici pridaju više pozornosti, a da je nepoznate pojmove bolje prezentirati multimedijom. Podatci iz procesa i procedura mogu se prikazati i grafikom.

Online novinarstvo, za razliku od klasičnih medija u kojima prevladavaju pisane forme. odlikuje multimedijalnost kojom se korisnicima prezentira sadržaj u obliku audio i video zapisa, zvuka i fotografija. Korisnike online medija, naglašava Brautović, privlače velike i aktivne fotografije.
Fotografije u online novinarstvu najčešće služe kao dodatak tekstu, no mogu biti i kao zasebna forma, u obliku fotogalerija. Osim fotografija u online novinarstvu možemo se susresti i sa zvučnim zapisom koji se najčešće upotrebljava za pričanje priče. Video je također vrlo popularan oblik prezentacije i pričanja priče u online novinarstvu.

Mike Ward je kao karakteristike interneta naveo: neposrednost, višestranost, multimedijalnost, raznolikost distribucije, arhiviranost, nelinearnost, interaktivnost i povezivanje poveznicama.

---

[3] Benković, V. I Balabanić, I. (2010.), Analiza sadržaja najposjećenijih hrvatskih internetskih portala, Medijska istraživanja, god.16, br. 2, str. 44-45
[4] Brautović, M. Online novinarstvo, Školska knjiga, Zagreb, 2011, str.54

2.2. Internetski portali

„Online medije definiramo kao web stranice kojima je svrha informiranje korisnika, i to neovisno o tome radi li se o informativno-političkom, zabavnom ili nekom drugom sadržaju te neovisno o tome radi li se o digitalnom izdanju klasičnih medija ili o novom mediju. Pritom one ostvaruju masmedijski učinak ili imaju potencijal za njegovo ostvarivanje.“[5] Novinarski interntetski portal koji se često kraće naziva i internetski portal, sukladno tome, možemo definirati kao medij na internetu na kojemu novinari objavljuju informacije namijenjene javnosti, najčešće dnevno ažuriran.

Za razliku od klasičnih medija u online medijima ne postoje vremenska i prostorna ograničenja. Internet online medijima omogućuje objavljivanje sadržaja u globalnim razmjerima neposredno nakon događaja ili u stvarnom vremenu. Potreba za računalom ili mobilnim uređajem s vezom na internet kako bi se pristupilo online sadržaju glavni je nedostatak online medija. Nužno je spomenuti i kako se sadržaj online medija često smatra digitalnom verzijom tiskanog ili elektroničkog izdanja.

Sadržaj online medija je raznovrstan. O uspješnosti pokrivanja svih područja kao što su: politika, informativne vijesti, sport, lifestyle, kultura, znanost i drugo, ovisi i uspješnost online medija. Uređivačka politika internetskog portala da bi bila uspješna mora znati kako zainteresirati korisnika za što više različitih područja. Danas internetski portali postaju mjesta javne rasprave u kojima sudjeluju građani okupljeni oko nekog zajedničkog interesa ili pitanja. „Interaktivnost interneta ne može nadmašiti nijedan klasičan medij. To je ujedno velika usporedna prednost interneta, koju mudri web nakladnici što je više moguće koriste u raznim chat skupinama, forumima i sličnim internetskim uslugama gdje se razmjenjuju misli, stajališta, informacije...“[6] Komercijalizacija medija, međutim, zahvatila je i online medije. Oglašivači su u internetskim portalima prepoznali potencijal za jeftino oglašavanje. Pred internetske portale postavljen je izazov kako uskladiti omjer informativnog i reklamnog sadržaja. O tome uvelike ovisi kolika će biti posjećenost nekog portala.

[5] Brautović, M. Online novinarstvo, Školska knjiga, Zagreb, 2011, str.13
[6] Malović, S.: Osnove novinarstva, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2005, str.337

Na portalima je na čelu novinarskog odjela glavni urednik kojemu su podređeni urednici rubrika ili drugi urednici zaduženi za pojedine segmente sadržaja online medija. Na oblik hijerarhije utječe tradicija, veličina medija i drugi kriteriji.[7] Brautović navodi kako online urednik istovremeno mora biti poduzetnik, planer, menadžer i novinar te da pritom mora odlučivati o količini informacija koje će se prikupiti vezano uz sadržaj, o sadržaju, o strukturi i o prezentaciji." Odlučivanje o količini informacija koje će se prikupiti vezano uz sadržaj odnose se na odluke koje urednik mora donositi o tome što će se i kako objaviti na portalu pritom postavljajući prioritete, osigurati pravodobnu dopunu informacija i odlučiti koliko će novinara sudjelovati. Odlučivanje o sadržaju podrazumijeva davanje zadaća novinarima pri čemu treba poštovati pravila jasnoće i fleksibilnosti. Urednik s novinarom mora raditi na svakoj individualnoj priči te odabirati zanimljive teme i na njih usmjeravati novinare. Njegova je osnovna zadaća koordinirati. On mora biti od početka uključen u proces proizvodnje sadržaja i neprestano komunicirati s novinarima.

Novinari moraju znati kakav se sadržaj od njih očekuje, a izvještavanje mora biti koordinirano unutar redakcije. Kada je riječ o odlučivanju o strukturi, urednik se prije svega mora pobrinuti da sadržaj bude točan, uravnotežen i pošten. Urednik mora donijeti odluku hoće li se nešto objaviti i u kojoj formi. Zahtjevi koje sadržaj mora ispuniti su: jasnoća, gramatička ispravnost, sklad sa stilom medija te pripremljenost za objavljivanje u predviđenim rokovima. Odlučivanje o prezentaciji zapravo je promišljanje o dizajnu i prezentaciji sadržaja tako da korisnik dobije informativnu, zanimljivu i razumljivu informaciju.[8]

Mato Brautović smatra kako je uloga medija informirati javnost na objektivan način i stvoriti u zajednici svijest o zajedništvu i demokratskim vrijednostima, no da je osnovni cilj izdavača online medija i općenito medija ostvariti što veći profit. Kako bi ostvarili profit izdavači online medija moraju privući što veći broj korisnika, a samim tim i što veći broj oglašivača. Mediji danas profit često stavljaju ispred informiranja pa prostora za oglašavanje uvijek ima. Mediji mogu ostvariti profit i uvođenjem pretplate, no prethodno moraju osigurati sadržaj koji će privući velik broj korisnika. Nasuprot takvim medijima stoje neprofitni online mediji koji zauzimaju dijametralno suprotan stav prema sadržaju stavljajući teme od društvenog značenja ispred onih koje će tek privući više klikova.

[7] Brautović, M. Online novinarstvo, Školska knjiga, Zagreb, 2011, str.165
[8] Brautović, M. Online novinarstvo, Školska knjiga, Zagreb, 2011, str.158-159.

Online mediji, posebno oni koji su organizirani kao tvrke ili su već dio neke postojeće medijske grupacije, često imaju upravu koja ne broji mnogo članova i koja je zadužena za poslovnu organizaciju, najčešće ima još i odjel za financije, odjel za tehničku podršku (IT odjel) i odjel prodaje odnosno oglašavanja, a veće organizacije često imaju i odjel za ljudske resurse. Profitni mediji financiraju se ili iz naplate sadržaja, što je u Hrvatskoj još uvijek rijetkost, ili iz naplate oglasnog prostora. To je mnogo češći način financiranja portala. Ovdje svakako moramo spomenuti i neprofitne online medije koji se financiraju iz javnih sredstava, bilo da je riječ o državnim ili lokalnim proračunima pa i nadnacionalnim fondovima, ili donacijama, a tek u manjoj mjeri oglasima. Takvi mediji ne naplaćuju svoj sadržaj korisnicima.

U hrvatskim online medijima radi vrlo malo novinara i urednika; najčešće su razlog ograničena financijska sredstva. Na portalima je uređivačka politika najčešće sljedeća: jedna osoba zadužena je za jednu rubriku, a događa se i da je jedna osoba zadužena za više rubrika. Iz ovoga možemo zaključiti kako se rad na portalu ne odnosi na rad na terenu već samo na rad u redakciji. U online medijima dominantan je model prikupljanja i produkcije sadržaja koji podrazumijeva preuzimanje sadržaja od drugih online i klasičnih medija. Hrvatski online mediji sadržaj najčešće preuzimaju od Hrvatske izvještajne novinske agencije (HINA).[9] U Hrvatskoj prema istraživanjima posjećenosti internetskih stranica od strane jedinstvenih korisnika, a na koje se pozivaju i Benković i Balabanić u svojoj tezi o njihovoj važnoj društvenoj ulozi, portali imaju visoku posjećenost.

Benković i Balabanić proveli su analizu sadržaja najposjećenijih hrvatskih internetskih portala Index.hr-a, Net.hr-a, i T-portala, i to u dvije razine: prvoj u kojoj se ispituje poštuju li portali pravila internetskog novinarstva uzimajući u obzir same karakteristike medija, i drugoj u kojoj se promatraju glavne karakteristike sadržaja. Zabava i šoubiznis pokazali su se kao dominantan sadržaj na sva tri portala uključena u istraživanje. Slijedio je sport i crna kronika. Istraživanje je pokazalo i da u otprilike 20 do 30 posto analiziranog sadržaja autori nisu novinari tog portala, nego da je riječ o prenošenju informacije s neke druge internetske stranice ili od informativnih agencija. Iz istraživanja možemo zaključiti i da hrvatski portali ne koriste sve mogućnosti interneta. Naime u 80 posto priloga korištena je forma samo fotografije i teksta, a sadržaj nije bio dobro povezan ni poveznicama.[10]

---

[9] Brautović, M. Online novinarstvo, Školska knjiga, Zagreb, 2011, str.32
[10] Benković, V. i Balabanić, I. (2010.), Analiza sadržaja najposjećenijih hrvatskih internetskih portala, Medijska istraživanja, god.16, br. 2, str.51

3. Studij novinarstva i nove medijske tehnologije

3.1. Potreba za konvergentnim studijem novinarstva

Autorice Tena Perišin i Petra Mlačić u svom istraživačkom radu „Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo“ navode kako se još uvijek pojavljuju dvojbe oko toga je li novinarstvo zanat ili profesija koja traži visoko obrazovanje. Ukoliko je novinarstvo profesija postavlja se pitanje koja je razina obrazovanja dovoljna kako bi se nekog smatralo dovoljno obrazovanim za posao novinara. Obrazovani se novinar u profesionalnom smislu može razvijati jedino radom i praksom, a za posao uspješnog novinara danas su jednako potrebni i obrazovanje i praksa, smatraju Perišin i Mlačić. „Studij novinarstva trebao bi obrazovati buduće novinare i medijske djelatnike za široku lepezu poslova, a svi bi se trebali temeljiti na strogim i profesionalnim vrijednostima, ali i poznavanju zakonitosti medija. Analize, istraživanja te razvijanje kritičkoga mišljenja pomažu da se shvati kako funkcioniraju mediji i na koji način na njih utječu javnost, politika, tržište, nove tehnologije, itd. (Perišin, 2004: 94)“[11]

Imajući to na umu, Perišin i Mlačić postavljaju četiri osnovne teze svoga rada:

„1) Programi fakulteta i kurikulumi trebaju se što brže mijenjati i usklađivati s trendom tehnoloških i drugih promjena kako bi novinari kad završe studij, bili spremni uhvatiti se u koštac s izazovima digitalnih medija.

2) „Nedodirljivost“ fakulteta i neosjetljivost na realna zbivanja produbljuju jaz između teorije i prakse, što se negativno odražava na studente i diplomirane novinare.

3) Sveučilišni programi na kojima postoji studij novinarstva u Hrvatskoj zaostaju i nisu ujednačeni s visokoobrazovnim institucijama u Europi i Sjedinjenim Američkim Državama.

4) Fakulteti na kojima se predaje novinarstvo trebali bi pristupiti obrazovanju novinara kroz projekte i laboratorije inovacija koji im istodobno pomažu da kao novinari razviju kritički odnos prema promjenama u medijskom biznisu.“[12]

Autorice upozoravaju kako se usvojenost gradiva nekog kolegija odražava i u sposobnosti da se stečeno znanje primijeni u praksi. Pritom ne propuštaju spomenuti značaj tehnološkog razvoja za

[11] Perišin, T. i Mlačić, P. (2014.), Studij novinarstva: Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo, Medijska istraživanja, god. 20, br. 1, str.26

[12] Perišin, T. i Mlačić, P. (2014.), Studij novinarstva: Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo, Medijska istraživanja, god. 20, br. 1, str.26-27.

promjene u novinarstvu za koje se postavlja pitanje prate li ih obrazovne ustanove koje bi mlade novinare trebale osposobiti za ono što ih čeka na tržištu rada. Novinar danas, jednostavno, nije isto što je bio prije dvadesetak ili tridesetak godina. Digitalizacija medija označila je, bez sumnje, novo doba novinarstva. „Za Erica Newtona to je najveći izazov od izazova tiskarskog stroja. Kako tvrdi Newton: 'mijenja se sve, tko je novinar, kakva je vijest, koji se medij koristi za koje vijesti, te kako komunicira sa zajednicom, koju se do nedavno nazivalo publikom.' (Newton, 2012)“[13]

Perišin i Mlačić zagovaraju konvergentne studije novinarstva misleći pritom na obrazovanje u kojem se u praksi prožimaju različiti mediji uz pomoć tehnologije na način na koji danas funkcioniraju moderni, digitalni mediji. Na većini studija novinarstva, međutim, provodi se zastarjeli model obrazovanja novinara. „Žrtve takvog obrazovanja su i studenti, nedovoljno motivirani, nedovoljno obrazovani, nedovoljno praktični. Maness zaključuje da je danas potreba za vijestima i informiranjem građana krucijalna, baš kao i sigurne ulice ili dobre škole. (Maness, 2012)“[14]

Autorice u svom radu kao rješenje za taj problem navode oblikovanje kurikuluma prema konačnim ishodima na učenju s posebnim naglaskom na ovladavanju tehnologijom. Europski i američki fakulteti novinarstva u svoje programe i kurikulume uvrštavaju nove kolegije i trude se biti u korak s praksom i stvarnošću koja ih okružuje, navode autorice. Perišin i Mlačić posebno upozoravaju kako je konvergencija kurikuluma zahtjevan proces i za studente i za predavače te kako predavači u promjenjivom medijskom okruženju s kojim treba držati korak ne smiju iz fokusa gubiti osnove dobrog novinarstva. U svom radu navode i savjete Erica Newtona, medijskog stručnjaka iz fondacije Knight, koje je uputio novinarskim fakultetima:

1) „Proširiti svoje djelovanje u smislu služenja zajednici, tj. javnog servisa. Sveučilišne bolnice, primjerice, spašavaju živote, a pravne klinike rješavaju složene pravne slučajeve. Jednako tako mogu funkcionirati i sveučilišne redakcije u kojima se istodobno educiraju novi kadrovi i stvaraju novinarske priče.

[13] Perišin, T. i Mlačić, P. (2014.), Studij novinarstva: Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo, Medijska istraživanja, god. 20, br. 1, str.10
[14] Perišin, T. i Mlačić, P. (2014.), Studij novinarstva: Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo, Medijska istraživanja, god. 20, br. 1, str.33

2) Inovacije. Sveučilišta ne moraju biti na repu medijskih promjena, već upravo suprotno – njihov pokretač. Mogu kreirati oboje, uporabu novih softvera i softvere same. Svatko može kreirati budućnost vijesti i informacija. Svatko, uključujući i nas.
3) Predavati otvoreno, međusobno surađujući. Studente ne treba učiti da budu usamljeni vukovi u novinarstvu ili tek kotačić u mehanizmu. Umjesto toga, u male timove integrirati dizajnere, poduzetnike, programere i novinare, učeći ih da učinkovito stvaraju prototipove projekata i ideja.
4) Povezati se s cijelim sveučilištem, što podrazumijeva stručnu suradnju na određenim temama. Primjerice, suradnici za ekološko novinarstvo – ekolozi, ili za znanstvene teme – znanstvenici.“[15]

Kako bi svaki studij novinarstva napredovao i nadograđivao programe svojih kolegija potrebna je međusobna komunikacija između studenata i profesora te zadovoljavajuća obrazovanost predavača. „Upravo o obrazovanju profesora, o kojima ovisi obrazovanje studenata, stručnjaci govore kao o gorućem problemu uvodeći pojam 'bolnica podučavanja' i navodeći potrebu za boljom povezanošću i otvorenošću fakulteta novinama i eksperimentima koji će iznjedriti uvijek bolja rješenja od jednostranih. (Jarvis, 2012)“[16]

U svom radu autorice navode i rezultate istraživanja profesora Mosesa Shumova s novinarske katedre s Florida International University provedenog za potrebe njihova rada. On je poseban naglasak stavio na tehnološki pristup i na učenje studenata multimediji kao jednome od ključnih pojmova za digitalno obrazovanje novinara. Studente je, dajući im raznovrsne zadatke, naučio kako novinarstvo više nisu samo olovka i papir. Shumov smatra kako medijski pedagozi mogu premostiti mnogo godina odvojenog svijeta tehnologija i kritičkog razmišljanja u masovnoj komunikaciji.

Kako bi otkrili uzrok neprilagođenosti kurikuluma fakulteta suvremenom novinarstvu, Poynter institut za medijske studije na čelu s Howardom Finbergom proveo je mnoga istraživanja koja su pokazala kako osamdeset posto novinara i otprilike jednak postotak onih koji sudjeluju u

[15] Perišin, T. i Mlačić, P. (2014.), Studij novinarstva: Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo, Medijska istraživanja, god. 20, br. 1, str.34-35.
[16] Perišin, T. i Mlačić, P. (2014.), Studij novinarstva: Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo, Medijska istraživanja, god. 20, br. 1, str.35

novinarskom obrazovanju smatra da se obrazovanje presporo prilagođuje tehnološkim promjenama što može dovesti do toga da to obrazovanje postane beznačajno. Ovdje se nadilaženje jaza između akademskog znanja i prakse u profesiji identificira kao ključno za promjenu u načinu podučavanja. A ta je promjena nužna jer se mediji neprestano razvijaju, a s njima i uloga novinara.

„Media doesn't stop moving. Predodžbe o zanimanjima na području medija u posljednjih su se dvadeset godina promijeniile više nego za mnoge druge grane i nastale su nova zanimanja. S jedne su se strane diferencirale zadaće, recimo specijalizacija na području tehnike ili u online novinarstvo, a pojavili su se i posve novi nazivi poslova.“[17]

3.2. Primjeri medijskih projekata studija novinarstva u Hrvatskoj i inozemstvu

Kao primjer dobrih medijskih projekata fakulteta autorice navode Sveučilišta u Sjedinjenim Američkim Državama. Jedna od teza njihova rada je i kako svi fakulteti sa smjerom ili studijem novinarstva u svijetu kojima je stalo do obrazovanja njihovih studenata imaju samostalnu medijsku redakciju. „Kroz medijske projekte razvija se i poduzetništvo, vještine upravljanja medijima te se šire znanja o ekonomiji s primjenom u praksi. Upravo takvi medijski projekti ujedinjuju u sebi najvažnije postavke obrazovanja novinara – paralelno stjecanje vještina i znanja, onih novinarskih, društvenih ali i poslovnih, nužnih za rad redakcija današnjice u realnom okružju. Baš u tom nadopunjavanju i jest smisao novinarskog obrazovanja.“[18]

Walter Cronkite School of Journalism and Mass Communication autoricama je poslužio za detaljan prikaz uspješno organiziranog studija. „Od internetskog portala, emisije televizijskih vijest koje se emitiraju na programu javne televizije KAET/Eight koja dopire do 1,5 milijuna kućanstava u Arizoni, do centra u kojem rade sa studentima na 'digitalnom medijskom poduzetništvu', projekata s raznim medijskim kućama u kojima nude projekte i multimedijske sadržaje, zatim laboratorija na kojem u suradnji sa studentima ekonomije, marketinga, računalstva i dizajna osmišljavaju nove digitalne sadržaje medijskim kompanijama; sve do projekta News21

[17] Bauer T. A., Guidet T., Kaltenbrunner A., Kraus D.: Priručnik za predavače novinarstva, Sveučilišna knjižara, Zagreb, 2007, str.66

[18] Perišin, T. i Mlačić, P. (2014.), Studij novinarstva: Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo, Medijska istraživanja, god. 20, br. 1, str.36

inicijative koju su formirali u suradnji sa spomenutom fondacijom Knight s namjerom da redefiniraju novinarsku profesiju i 'preoblikuju' medijsku industriju. Fakultet stipendira najbolje studente, organizira ljetne škole i seminare na kojima s vrhunskim stručnjacima stječu iskustvo u istraživačkom novinarstvu. U sklopu novinarskog fakulteta je tzv. 'medijski edukacijski kompleks' u kojem proizvode program i uče kako se pripremiti na transformaciju medijskog tržišta.“[19]

Inicijativu Carnegie – Knight autorice su u svom radu navele kao dokaz da su promjene moguće. Naime, Perišin i Mlačić objašnjavaju kako se inicijativa susrela s nemogućnošću da obrazovanje doskoči promjenama u digitalnim oblicima medija pa je inicijativa u organizaciji s profesorima s različitih fakulteta u Americi sastavila nove kurikulume. Novi kurikulumi odgovaraju potrebama tržišta, omogućuju suradnju kroz program stažiranja na novinarskim inkubatorima za istraživačko novinarstvo i omogoćuju platformu na kojoj svi koji su dio procesa stvaranja novinarstva mogu govoriti o problemima i pokušati doći do rješenja.

Kao primjer inovativnog nastavnog modela Perišin i Mlačić navode Pompeu Fabra Universidad u Barceloni, točnije njegov Odjel za komunikacije. „Inovativni nastavni model, razvijen kao integrirana novinarska radionica na trećoj godini studija novinarstva s četiri ključne točke: integracija medija, simulacija redakcije, dogovor o praksi s medijskim kućama i internacionalne suradnje. Preko četiri područja (tisak, televizija, radio i internet, isti studenti rade četiri različita proizvoda: mjesečnik za tisak, magazin, 'Pola sata' televizijsku emisiju, radijski program dizajniran za podcast sustav i izvješća za digitalne medije). Studenti rade u integriranoj redakciji i sve su sadržaje objavili pod zajedničkim naslovom “Cetrencada”. Tamošnji su profesori krenuli od činjenice da sveučilišta moraju prilagoditi svoje programe razvoju nove dinamike medija te formirati novu generaciju novinara na temelju multimedija i interaktivnosti sposobne za integrirano novinarstvo. A pod integriranim pisanjem smatraju 'sadržaj koji može hraniti dva ili više medija kroz jednu proizvodnu jedinicu.' (Salaverría, Negredo, 2013).“[20]

U Hrvatskoj postoji šest preddiplomskih studijskih programa novinarstva, odnosno medija i komunikacije (komunikologije), od čega su pet sveučilišni i jedan stručni. Izvode ih Fakultet političkih znanosti i Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilište Sjever, Sveučilište u Zadru,

[19] Perišin, T. i Mlačić, P. (2014.), Studij novinarstva: Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo, Medijska istraživanja, god. 20, br. 1, str.36-37.
[20] Perišin, T. i Mlačić, P. (2014.), Studij novinarstva: Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo, Medijska istraživanja, god. 20, br. 1, str.37

Sveučilište u Dubrovniku i stručni studij na Veleučilištu VERN[21]. Online medije na kojima studenti mogu praktično baviti novinarstvom ima samo Fakultet političkih znanosti, a radi se o portalu Radija Student i Televizije Student. To, međutim, ne možemo smatrati portalom u sveobuhvatom smislu kakav ćemo koristiti kada ćemo govoriti o portalu Pressedan Sveučilišta Sjever. Razlog za to vrlo je jednostavno podastrijeti. Portal Pressedan je naime medij za sebe, a portali radija i televizije Student su samo web inačice tradicionalnih medija – radija i televizije. One služe jednostavno kao web mjesto na kojemu se može putem internetskog streama slušati radio ili gledati televizija te doznati druge informacije o mediju, a sadržaji koji se objavljuju u formi vijesti ili nekoj drugoj novinarskoj formi za web (i zbog kojih te web stranice možemo u ograničenome smislu ipak smatrati portalima) nisu dominantne i često nastaju za matični medij pa se onda prenose i na web. Također, ipak u pravom smislu nije riječ o dnevno ažuriranom portalu kakvim ćemo se baviti u ovome radu. Ipak, treba priznati kako je medijski projekt Fakulteta političkih znanosti koji obuhvaća novine, televiziju i radio vrlo uspješan.

[21] http://mozvag.srce.hr/preglednik/pregled/hr/vrsta/prikazi.html?sifravrsta=1

4. Portal Pressedan - medijski projekt studija novinarstva Sveučilišta Sjever

Metodom studije slučaja promotrit ćemo portal Pressedan, medijski projekt studija novinarstva Sveučilišta Sjever. Učinit ćemo to kako bismo odgovorili na pitanje kako je i zašto došlo do pokretanja takvog projekta, koje su osnovne činjenice o njemu i kako se on odvija. Metodu slučaja odabrali smo jer je riječ o ključnom slučaju za potvrđivanje teorije da je portal moguće upotrijebiti kao platformu za stjecanje dodatnih kompetencija studenata novinarstva, ali i stoga što je u dobroj mjeri riječ o specifičnom primjeru. Pored toga, mnogo je obilježja projekta Pressedan moguće uočiti jedino neposrednim uvidom u njegov rad. Zato ćemo ga promotriti tako što ćemo postaviti tri ključna pitanja: koji su preduvjeti i svrha osnivanja portala, kako portal funkcionira u praksi „iznutra“ i, naposlijetku, kakvo je sadržajno određenje i djelovanje prema zajednici „izvana“. Analizirat ćemo, dakle, obilježja samog projekta, ali i svojevrsnu povijesnu perspektivu i društveni kontekst njegova djelovanja. Portal Pressedan promatrali smo u periodu od formalnog pokretanja 27. siječnja 2014. godine do 1. srpnja 2015. godine. Kako bi nam pomogao u razumijevanju same studije slučaja, u prethodnim smo poglavljima dali teorijski okvir vezan uz online medije i novinarstvo na internetu, ali i uz konvergentne studije novinarstva koji uvode nove tehnike podučavanja novinarstva uz korištenje modernih tehnologija.

4.1. Svrha osnivanja i tehnički i formalni preduvjeti

Portal Pressedan internetski je medij čiji je nakladnik Sveučilište Sjever. Kao što smo već naveli u prethodnom poglavlju, u okviru tog najmlađeg hrvatskog sveučilišta izvodi se i preddiplomski program novinarstva. Od samog formiranja odjela velik je naglasak stavljen na konkretno obrazovanje novinara za tržište rada. Može se to zaključiti prema dvije radijske emisije koje su producirali studenti novinarstva Sveučilišta Sjever, a koje su se emitirale na lokalnim koprivničkim radijskim postajama, ali i elektroničkim novinama u formi newslettera koje su se distribuirale putem elektroničke pošte već u prvoj godini postojanja Sveučilišta. Portal je, čini se, bio logičan nastavak aktivnosti usmjerenih razvoju praktičnog segmenta nastave koji bi studentima trebali pomoći u stjecanju konkretnih novinarskih vještina. Projekt njegova osnivanja zajednička je inicijativa grupe studenata i tadašnjeg pročelnika odjela Novinarstvo Seada Alića koji su i krenuli u njegovu realizaciju, uz podršku uprave Sveučilišta Sjever.

Sveučilište Sjever preuzelo je formalnu ulogu nakladnika medija registriravši portal pri Agenciji za elektroničke medije[22] što je obveza svakog nakladnika elektroničke publikacije u Republici Hrvatskoj te je registriralo domenu www.pressedan.hr. Jedan je to od dva osnovna tehnička preduvjeta za postavljanje portala na internet, dok je drugi, hosting, odnosno smještaj web stranice na server bez naknade dogovoren sa jednom koprivničkom informatičkom tvrtkom. Portal je izrađen na besplatnom, open source sustavu upravljanja sadržajem Wordpress koji omogućava jednostavno modificiranje sadržaja od strane većeg broja korisnika kojima se dodjele prava unosa ili izmjene sadržaja. Na osnovu predloška studenti su sami oblikovali vizualni identitet, izgled i sadržaj portala. Doprinosi to održivosti čitavog projekta jer se financijski bitno ne opterećuje Sveučilište, a da istovremeno ne trpi realizacija projekta. Činjenica je da je, uz rijetke iznimke, čitav projekt dosad iznio dio studenata novinarstva iako na Sveučilištu Sjever postoje srodni odjeli koji bi zasigurno mogli pronaći svoje mjesto u ovakvom projektu poput odjela Medijski dizajn, Multimedija i Poslovanje i menadžement u medijima, ukazuje na potrebu snažnijeg sudjelovanja tih odjela u projektu kako bi se on mogao dalje razvijati.

Ubrzo nakon što je pokrenuta inicijativa za osnivanje portala, osnovana je studentska redakcija odnosno uredništvo Pressedana o čijem ćemo radu više govoriti u sljedećem potpoglavlju. U siječnju 2014. godine Pressedan je počeo s pokusnim radom, a pokretanje je 27. siječnja te godine i formalno objavljeno na konferenciji za medije održanoj u Koprivnici, u prostoru u kojem je tada djelovalo Medijsko sveučilište, danas Sveučilište Sjever[23]. Tada je objašnjeno kako će na portalu svoje prve medijske korake napraviti studenti novinarstva tog sveučilišta, a kako će sadržaj biti usmjeren na društvene, lokalne i studentske teme. I o sadržajnom usmjerenju Pressedana govorit ćemo više u jednom od sljedećih potpoglavlja.

U svemu dosad navedenom možemo razaznati svrhu pokretanja portala, a to je otvaranje medijskog prostora studentima novinarstva kako bi se već od prve godine preddiplomskog studija mogli okušati u stvarnom medijskom okruženju, bruseći svoje novinarske vještine u pravoj novinarskoj redakciji. Internet je prepoznat kao povoljna platforma na kojoj se to može realizirati, i to uz male troškove, laku dostupnost studentima i velik potencijalni doseg sadržaja koji stvaraju studenti krajnjim korisnicima interneta. Iako slične prakse na studijima novinarstva u Hrvatskoj, vidjeli smo to ranije u radu, u ograničenoj mjeri ipak postoje, Pressedan se od njih razlikuje po

[22] https://pmu.e-mediji.hr/Public/PregledDetalji.aspx?id=497&pmu=1131
[23] http://www.vecernji.hr/sjeverozapadna-hrvatska/studenti-pokrenuli-pressedan-s-ciljem-pisanja-istine-917604

tome što je riječ o medijskom projektu koji u ideji uključuje i specifičnu integraciju s nastavom, ali i po tome što ga uređuju, bez iznimke, studenti i to korištenjem prepoznatog sustava Wordpress koji objedinjuje proces predaje novinarskog rada kojeg izrađuje student i postavljanja sadržaja na portal te tako omogućuje povezivanje nastave i samog portala.

Pressedan je mjesto na kojem se objavljuju novinarski radovi studenata novinarstva Sveučilišta Sjever koji nastanu u sklopu redovne nastave ili kao izvannastavni, dodatan doprinos studenata, a koji zadovoljavaju određene standarde kvalitete koje, sukladno prethodno rečenom, provjeravaju ili nastavnici ili studentsko uredništvo. Dodatni doprinos daje se uključenjem u rad redakcije, no iako se broj studenata koji su se aktivnije uključili u projekt od njegova osnivanja nakon godine dana udvostručio, što je i logično jer se u međuvremenu projekt razvio, a upisala i treća generacija studenata novinarstva na Sveučilištu Sjever, i dalje se radi tek o manjem broju studenata, otprilike o četvrtini studenata novinarstva na sve tri godine studija. Ostali se studenti s Pressedanom susreću tek ako neki od nastavnika proslijedi njihov rad s pojedinog kolegija za objavu na portalu, no riječ je o sporadičnoj praksi koja nema velik udio u ukupnom sadržaju i ovisi od kolegija do kolegija, odnosno od nastavnika do nastavnika.

Prostor za rad redakciji Pressedana osigurala je prelaskom u novu zgradu za održavanje nastave uprava Sveučilišta Sjevera koja je za potrebe praktične nastave i redakcije nabavila video kamere, fotoaparate i diktafone, potvrđujući time kako će i logistički, a ne samo deklarativno ili formalno, podupirati projekt.

4.2. Funkcioniranje portala i studentska redakcija

Studentsku redakciju portala Pressedan čini dvadesetak studenata, uz još otprilike toliko povremenih suradnika. Oni se tijekom dva semestra kada traje nastava okupljaju na tjednim redakcijskim sastancima. Tada se dogovaraju novinarski zadatci i teme koje će se obrađivati (namjerno koristimo glagol obrađivati umjesto pisati jer želimo akceptirati multimedijski karakter interneta). Komunikacija unutar redakcije vrši se i putem grupe na društvenoj mreži Facebook kojoj pristup imaju samo članovi redakcije.

Pressedan, naravno, kao svaki drugi portal, ima i uredništvo. U impressumu stoji kako portal ima glavnog urednika, zamjenika glavnog urednika, izvršnog urednika i urednike rubrika. Tamo su

navedena i imena novinara te studentskog lektora[24]. Projekt Pressedan ima svog studentskog voditelja i mentora nastavnika. Model je to po kojem sve izvršne zadaće obavljaju studenti, a nastavnici, prije svega nastavnik mentor, obavljaju savjetodavnu ulogu.

Put novinarskog rada od računala studenta novinara do objave na portalu maksimalno je pojednostavljen. Svaki novinar ima korisničko ime i lozinku na Pressedanovu sustavu za upravljanje sadržajem izgrađenom na najpopularnijem *content management* sustavu Wordpress. Nakon što se prijavi sa svojim podatcima, novinar može unijeti nov članak na portalu. Tekstu se obvezno dodaje naslovna fotografija. Ime autora se, kada se, članak objavi na portalu, automatski objavljuje uz tekst, a moguće su i izmjene u ovisnosti o tome ima li više autora jednog članka ili je riječ o, na primjer, redakcijskom članku koji se potpisuje kao „Pressedan“. Članku se može dodati i ime autora fotografije, ali i više fotografija osim naslovne u tekst, galerija fotografija, video ili audio zapis. Dodavanje multimedijskog sadržaja vrlo je jednostavno, dovoljno je u nekoliko klikova pronaći željenu datoteku pohranjenu na računalu ili na internetu i odabrati dio članka u kojem će se prikazivati. Moguće je, naravno, i dodavanje poveznica na druge internetske stranice te formatiranje teksta. Uz osnovne mogućnosti poput zadebljavanja ili nakošavanja teksta, moguće je posebno označiti *lead*, dakle nekoliko uvodnih, udarnih rečenica, citate i slično. Nakon što se članak pošalje za objavljivanje, pregledava ga urednik i po potrebi unosi izmjene u tekst i, još važnije, naslov, a potom ga pregledava i lektor koji ispravlja pravopisne i gramatičke pogreške. Ukoliko je riječ o članku za koji se procijeni da ga je potrebno što prije objaviti, lektura, ali i uredničke intervencije, mogu se provesti naknadno. Ukoliko članak ne zadovoljava minimalnu kvalitetu potrebnu za objavu, vraća se autoru na doradu, a po potrebi u proces se uključuje i jedan od nastavnika mentora.

U ožujku 2015. godine, s početkom ljetnog semestra, formiran je eksperimentalno i desk s dnevnim dežurstvima po dvoje studenata u prostoriji redakcije Pressedana u novouređenoj zgradi Sveučilišta Sjever u Koprivnici, čiji je zadatak prikupljanje prvenstveno lokalnih i studentskih vijesti. Desk je Pressedanu donio veću aktualnost, no kako se radilo uglavnom tek o prenošenju vijesti iz drugih izvora što se kosi s temeljnim usmjerenjem Pressedana, ubrzo nakon njegova formiranja novinarima je dana sloboda da obrađuju manji broj tesktova kako bi se informacije mogle i proširiti i eventualno staviti u kontekst, a ne tek prenijeti. Uvođenje deska u način rada portala ipak je ispunio svrhu u češćem prilijevu novog sadržaja koji u prvoj godini postojanja

[24] http://pressedan.hr/impressum

portala nije bio konstantan, nego je varirao ovisno o nekoliko faktora, među kojima su razdoblje semestra (u ljetnim mjesecima, bilježio se, logično, drastičan pad priljeva sadržaja, kao i u razdobljima ispitnih rokova), motiviranost studenata, učestalost redakcijskih sastanaka, ali i drugi faktori.

Kao značajna karakteristika Pressedana pokazalo se i prenošenje znanja s generacije na generaciju. Prva generacija studenata novinarstva Sveučilišta Sjever pokrenula je portal i obavljala uredničke zadaće prvih nekoliko mjeseci funkcioniranja portala, istovremeno prenoseći stečeno znanje i iskustvo na drugu generaciju studenata među kojima su neki brzo preuzeli i neke važne funkcije u uredništvu. U jesen 2014. godine kada je studij novinarstva na Sveučilištu Sjever upisala i treća generacija studenata, studenti prve i druge godine održali su i redakcijske radionice na kojima su nove suradnike upoznali s tehničkim detaljima funkcioniranja portala poput korištenja sustava za objavljivanje na ranije već spomenutom Wordpressu, kao i grafičkim i drugim pravilima, ali i osnovnim novinarskim pravilima te posebnostima novinarstva na portalu pa čak i s najčešćim jezičnim pogreškama do kojih je dolazilo u dotadašnjem radu novinara na Pressedanu.

Novinari Pressedana u više od godine dana postojanja portala bavili su se najrazličitijim temama, izvještavali s raznih događaja, donosili reportaže i intervjuirali osobe iz javnog života. Spremnost nekih od njih da u projekt Pressedan ulože mnogo svog slobodnog vremena, a u početku i vlastitih resursa čine se jednim od važnijih faktora opstojnosti ovoga projekta.

4.3. Sadržajno usmjerenje i djelovanje prema zajednici

U prvome smo poglavlju doznali kako je na hrvatskim portalima u najvećoj mjeri zastupljen sadržaj iz sfere šoubiznisa. Suzdržimo li se zasad od procjene štetnosti takvoga pristupa novinarstvu koje se služi, najblaže rečeno, pomaknutim tumačenjem interesa javnosti, ostaje činjenica da takva raspodjela sadržaja ostavlja prostor za medije koji se svjesno odlučuju baviti drugačijim sadržajem. Istraživanje na koje smo se referirali na početku rada također je pokazalo još dvije prakse koje, možemo se složiti, nisu naročito poželjne u online novinarstvu. Riječ je o problemu autorstva novinarskih tekstova koji se u značajnoj mjeri preuzimaju s HINA-e ili s drugih portala, sa ili bez navođenja izvora te o nekorištenju multimedijskih mogućnosti i karakteristika interneta. Pressedan, na svojoj mikro razini, čini se, pokušava biti odgovor na sve te tri pojave. To čini inzistiranjem na autorskim tekstovima sa što manje pukog prenošenja (a ukoliko

se ipak prenosi, inzistira se na navođenju izvora) te pokušajem da se što više priča publici predstavi ne samo tekstom i fotografijom, nego barem s nekoliko popratnih fotografija, a ako je moguće i galerijom fotografija, odnosno video ili audio materijalom. Upravo zato otkako su nabavljeni fotoaparati i snimači zvuka, bez njih novinari u pravilu ne idu na teren. Na mnogim redakcijskim sastancima inzistiralo se upravo na gorenavedenom pristupu.

Pressedan je, čini se, brzo shvatio da se s drugim online medijima u Hrvatskoj, lokalnim ili nacionalnim, ne može nadmetati po brzini objave informacija. Zato se on ne fokusira toliko na dnevne informacije, kakve se obično samo prenose i kakve se mogu pronaći u gotovo svim medijima, koliko na teme kojima se drugi ne bave ili na davanje drugačijeg konteksta temama kojima su se već bavili drugi mediji. Pressedan je svoju nišu pronašao u lokalnim i studentskim temama i vijestima, dakle u onome što zanima zajednicu u kojoj djeluje i Sveučilište i Pressedan. Ovdje Pressedan pokušava biti aktualan i, još važnije, relevantan. Osim studentskih i lokalnih tema Pressedan se bavi i temama iz sfera društva, kulture i života (*lifestyle*), što je vidljivo iz rubrika portala. Uredništvo je kao primarnu ciljnu populaciju odredilo osobe od 15 do 35 godina.

Na Pressedanu je od samoga početka novinarski komentar imao posebno mjesto. U novinarskom žanru komentaru okušao se veći broj studenata, a bavili su se raznim temama, od onih studentskih pa sve do opće društvenih. Komentar studentice Slavice Trgovac Martan o prosvjedima dijela ratnih veterana prenio je jedan od najčitanijih hrvatskih portala Index.hr[25] uz napomenu da je tekst prenesen s Pressedana, portala studenata Sveučilišta Sjever, što je po prvi put Pressedan stavilo izvan okvira sveučilišne i lokalne zajednice u kojem je do tada djelovao. Taj je komentar samo je na Pressedanu pročitalo gotovo devet tisuća ljudi[26], a procjenjuje se da je taj broj na Index.hr-u mnogostruko veći. Osim Indexa, tekst je prenio i online magazin Rolling Stone[27], ali i neki drugi mediji na internet, a bio je dijeljen i na društvenim mrežama.

Pressedan još uvijek nema oglasnog sadržaja, a u sklopu projekta nema niti odjela koji bi se bavio oglašavanjem. Razlog za to mogao bi se pronaći i u opredjeljenju da se sadrži strogo neprofitni karakter medija, ali i, u većoj mjeri, u nejasnom statusu sveučilišta kao nakladnika medija u kontekstu prodaje oglasnog prostora. Kao problemi ovdje se javljaju još već spomenuta nedovoljna uključenost studenata drugih, srodnih odjela Sveučilišta Sjever (u konkretnom se slučaju radi, prije

[25] http://www.index.hr/vijesti/clanak/moj-otac-rijetko-jede-u-restoranima/804321.aspx
[26] http://pressedan.hr/moj-otac-rijetko-jede-u-restoranima.html
[27] http://www.rollingstone.hr/vijesti/politika/moj-otac-rijetko-jede-u-restoranima

svega, o odjelu Poslovanje i menadžment u medijima koje bi po se po naravi stvari moglo baviti oglašavanjem i, generalno, poslovanjem Pressedana) i istovremeno preokupiranost studenata novinarstva, koji su u većoj mjeri uključeni u projekt, sadržajnim aspektom portala.

Kada je riječ o promociji portala i komunikaciji s javnošću, Pressedan ima svoje profile na Facebooku, Twitteru, Youtubeu i Google plusu koji se redovito ažuriraju. Svaki se članak s portala u pravilu objavljuje i na Facebook stranici Pressedana, a automatski se objavljuje i na Twitteru. Posredstvom Youtubea objavljuje se video sadržaj na portalu. Integracija s društvenim mrežama pokazala se vrlo važnom za Pressedan jer su Pressedanovoj publici, a riječ je prvenstveno o studentima, društvene mreže, očekivano, vrlo bliske. Dokazuje to i Googleova analiza pristupanja portalu, dostupna uredništvu, koja pokazuje kako značajan broj posjeta Pressedanu dolazi upravo s Facebooka. Na portalu je otvorena mogućnost komentiranja svakog članka, a za komentiranje je dovoljan račun na Facebooku.

Pressedan se nije samo temama koje obrađuje ili prisutnošću na društvenim mrežama pokušao približiti zajednici. Na Medijskim čitaonicama koje je organiziralo Sveučilište Sjever zajedno s koprivničkim srednjim školama predstavnici Pressedana srednjoškolcima su u nekoliko navrata govorili o iskustvima s Pressedana, a zadnja se Medijska čitaonica održala u redakciji Pressedana gdje su srednjoškolci mogli vidjeti što se u redakciji događa i okušati se u novinarskom poslu.

5. Mogućnosti portala kao platforme za stjecanje dodatnih kompetencija studenata novinarstva

5.1. Integracija s nastavom i uloga nastavnika

Opažanja iz studije slučaja portala Pressedan dobrim su dijelom potvrdila ono što smo nagovijestili u prvom, teorijskom dijelu, a riječ je o tome da se dio obrazovanja novinara na fakultetima može odvijati uz posredstvo platforme kakav je portal. To podrazumijeva nekonvencionalni model učenja u kojem studenti uče od nastavnika, ali i jedni od drugih, a odnos uzajamne razmjene znanja uspostavlja se i između studenta i nastavnika i temeljen je na dvosmjernoj komunikaciji. Predloženi model praktične nastave koja uključuje i studentski medij provodio bi se u seminarskim skupinama pojedinih kolegija. Na njega se, stoga, mogu primijeniti preporuke nastavnicima za rad u skupini iz Priručnika za predavače novinarstva. Skupina za zajedničko učenje, navodi se u tom priručniku, formira se kako bi se ostvarili prethodno dogovoreni zajednički ciljevi što se osigurava metodičkim postupcima, kako bi se razvilo ozračje međusobne potrebe i pomaganja i kako bi se zajednički savladale poteškoće. „Najučinkovitiji oblik učenja za praksu jest razmjena iskustava u skupini. Posebno je učinkovit kada se želi provjeriti kako bi se ono što je naučeno na određenom primjeru (slučaju) prenijelo u praksu. Bojazan da polaznici neće dovoljno naučiti zato nije utemeljena. Naime, potencijal znanja skupine sastoji se od od pojednačnih iskustava.“[28]

Nastavnicima se preporuča korištenje medija za prezentaciju, misleći pritom na tehničke medije pomoću kojih se može prikazati odnos činjenica. Koncept učenja kakav predlažemo u ovom radu, međutim, omogućava da se medij u učenju upotrijebi na mnogo interaktivniji način. Novinari informacije objavljuju posredstvom medija što znači da uključivanjem studenata u proces proizvodnje medijskog sadržaja na internetu kao tehnološki najnaprednijem mediju, korištenje medija u procesu obrazovanja novinara dobiva novo, mnogo konkretnije značenje. To studentima omogućava upoznavanje s tehničkim karakteristikama samog medija i ovladavanje njima, ali i interaktivno učenje u neprestanom međuodnosu sa samim medijem.

[28] Bauer T. A., Guidet T., Kaltenbrunner A., Kraus D.: Priručnik za predavače novinarstva, Sveučilišna knjižara, Zagreb, 2007, str.39

U priručniku za predavače novinarstva predavačima se sugerira i korištenje metoda slučaja u kojima se koriste primjeri konkretnih događaja i slučaja kako bi se studenti angažirali na njihovu rješavanju, no koncept učenja novinarstva na vlastitom mediju podiže čitavu ideju na višu razinu. Takav koncept, naime, nudi postojanje stvarnih situacija koje su studentima bliskije od imaginarnih i u kojima se može očekivati njihov još veći angažman i mnogo veći značaj s obzirom da odluke koje studenti donose imaju opipljiv utjecaj na sam „slučaj". Iako se ovakvo učenje može opravdano smatrati grupnim učenjem i to takvim u kojem studenti ne uče samo od nastavnika, nego i jedni od drugih, ne treba zanemarati ni individualno učenje. Student urednik ili nastavnik mentor naime može prema potrebi ono uočeno u skupnom radu adresirati u individualnom radu sa studentom.

„Predavač preuzima u radu u skupini prije svega ulogu supervizora, koji nudi pomoć. Pritom mora voditi računa postoji li koncepcija o zadanom radu, jesu li formulirani jasni ciljevi i jasni radni zadaci, jesu li zadani rokovi, je li utvrđeno koju će funkciju tko obavljati.
Prednosti rada u skupinama su poticanje interesa i aktivno sudjelovanje, zajedničko preuzimanje odgovornosti, prepuštanje rješavanja problema sudionicima i stvaranje osjećaja zajedništva."[29]

Uloga nastavnika mentora ovdje je prije svega pedagoška i koordinacijska u smislu brige o skupini i usmjeravanju čitavog projekta, ali i stručna u pojedinim segmentima provedbe. Tako bi svaki pojedini predavač na seminarskoj nastavi kolegija na kojima se stječu konkretne novinarske vještine (na odjelu novinarstva Sveučilišta Sjever to su, između ostalih, kolegiji Pisanje vijesti, Novinarska radionica 1, Novinarska radionica 2, Zajednički prilog portal) praktični dio nastave obavljao uz korištenje portala kao platforme za učenje. Uzmimo kao primjer kolegij Novinarska radionica 1. Ukoliko je zadatak kolegija da studenti savladaju osnovne novinarske forme poput izvještaja, reportaže ili intervjua, onda bi se seminarska nastava organizirala kao svojevrsni redakcijski sastanak portala. S uredništvom portala usuglašene teme pretvarale bi se u novinarske zadatke koje bi studenti, polaznici seminara, morali ispuniti u određenom roku, primijenjujući naučeno na predavanjima i na teorijskom dijelu seminara. Još konkretnije, to bi za kolegij Novinarska radionica 1 koji smo uzeli za primjer, značilo da bi student dobio zadatak napisati reportažu s nekog događaja i predati ga nastavniku do određenog roka. Nastavnik bi rad pregledao i ukoliko je potrebno vratio ga na doradu, a sve kako bi se novinarski rad mogao objaviti na portalu.

[29] Bauer T. A., Guidet T., Kaltenbrunner A., Kraus D.: Priručnik za predavače novinarstva, Sveučilišna knjižara, Zagreb, 2007, str.49-50

Sustav Wordpress o kojem smo već govorili u ovome radu, studentu omogućava da tekst u digitalnom formatu postavi na sustav, a nastavniku da u samom korisničkom sučelju u kojem se objavljuju tekstovi na portalu, pregleda rad i vrati ga studentu na doradu ili ga proslijedi za objavljivanje. Pritom se izbjegava klasično ispisivanje radova na papir i klasična predaja rada nastavniku te se uspostavlja digitalni sustav i komunikacija između studenta i nastavnika koja nije uvjetovana fizičkim prostorom ili vremenom u kojem se održava seminarska nastava. Nastavnici su dakle ključni za tješnje povezivanje samog portala i seminarske nastave što je neophodno za daljni razvoj projekta i ravnopravnije sudjelovanje u projektu svih studenata polaznika seminara. Oni imaju alate kojima mogu podići motivaciju studenata da sudjeluju u ovakvom projektu, a to su prije svega pozitivan nastavnički poticaj i uključenje Pressedana u ishode učenja i vrednovanje studenata.

Ovakav koncept učenja ne samo da studente od prve godine studija priprema za tržište rada omogućujući im da se jednostavno – bave novinarstvom u okolnostima sličnima onima koje ih očekuju u redakcijama hrvatskih medija i da svoje novinarske radove objavljuju od samog početka školovanja, nego omogućuje da stariji studenti usmjeravaju mlađe, a predviđa i ulogu bivših studenata u prenošenju znanja i vještina na mlađe generacije. Cjeloživotno učenje kojem društvo danas teži, donosi trend u kojem studentima postaju novinari već zaposleni u medijima s željom da se dodatno usavrše i akademski napreduju. Njihovo iskustvo može biti itekako korisno za mlađe studente, a ono se najjednostavnije može prenijeti kroz zajedničko sudjelovanje u ovakvom projektu učenja.

5.2. Učinci na kompetencije studenata i drugi učinci

Konkretni benefiti za studente koji su uključeni u projekt kakav je Pressedan mogu biti mnogostruki. Djelovanje u redakciji omogućuje razvijanje osjećaja za timski rad, osjećaja pripadnosti skupini, ali i odgovornosti u odnosu na izvršavanje zadataka u zadanom vremenu. Studenti se susreću s internetskim tehnologijama, a imaju priliku upoznati osobitosti online novinarstva i početi razmišljati multimedijski. Omogućuje im se da u tri godine trajanja studija izgrade vlastiti portfolio odnosno, drugim riječima, izgrade svoje novinarsko ime. U studiji slučaj naveli smo primjer novinarskog komentara koji su prenijeli drugi mediji, među kojima i jedan od najčitanijih hrvatskih portala, što svjedoči o golemom potencijalnom dosegu novinarskih radova objavljenih na portalu poput Pressedana. Internet se ovdje pokazao kao vrlo zahvalan medij i čini

se kako samo o kvaliteti rada i relevantnosti teme ovisi koliko će ga ljudi vidjeti. Mogli bismo reći kako su mogućnosti doista neograničene. Ovdje kao benefit portala treba spomenuti i povratnu informaciju koju autor novinarskog rada može u svakom trenutku dobiti od publike. Ovakvi projekti, s obzirom da su studenti uključeni i u njihovu operativnu provedbu, omogućuju im da se okušaju u uredničkom poslu pa i u organizacijskim i operativnim poslovima koji imaju veze s poduzetništvom u medijima, a kojih će, kako vrijeme bude odmicalo, vjerojatno biti sve više. Studija slučaja Pressedana pokazala je kako se studenti koji se odlučuju dodatno angažirati u radu portala usmjeravaju prema modernom pojmu novinara, posebno kada je riječ o internetu, a radi se o principu kompletnog novinara koji zna raditi sve poslove u novinarstvu odnosno u medijima.

Već smo nekoliko puta pokušali naglasiti koliko je za novinarski posao važan dobar omjer teorijskog i praktičnog, a s tim u vezi i koliko je važna priprema za tržište rada, ili, drugim riječima, stvarni svijet novinarstva, već od prve godine studija. Prilika za dokazivanjem u stvarnoj redakciji na stvarnom portalu trebala bi predstavljati i dodatnu motivaciju studentima da napreduju u stjecanju znanja i vještina koje će im sutra itekako pomoći u pronalaženju posla. Novinarstvo je razvojem tehnologija sve više živo zanimanje u kojem se novinar treba neprestano usavršava i čini se mnogo boljim studente uključiti u živo tkivo redakcije nego ih posjesti u klupe na tri godine i, zapravo, odmaknuti ih potpuno od realnog svijeta novinarstva. Možemo se složiti da je stvaran portal ipak nekoliko koraka dalje od kojekakvih simulacija stvarnih medija kojima se može pribjeći kako bi se studentima usadile konkretne vještine i znanja.

Sudjelovanje u projektu poput Pressedana ima i jedan važan potencijalni učinak na studente koje nikako ne smijemo izostaviti. To je razvoj kritičkog razmišljanja kod mladih ljudi, budućih prvostupnika novinarstva. U vremenu kada je novinarstvo, čini se, komercijaliziranije nego ikad, institucije koje obrazuju novinare moraju preuzeti tu važnu ulogu. Važna je, stoga, otvorenost prema kritičkom razmišljanju studenata. Portal predstavlja prostor na kojem se to kritičko razmišljanje može javno manifestirati. Kontinuirano poticanje takvog razmišljanja kod studenata neophodno je ukoliko želimo obrazovati generacije novinara koje će biti spremni ukazivati na anomalije u društvu i biti neka vrsta društvene savijesti. Ne treba ovdje zaboraviti niti ulogu ovakvih projekata u u razvoju medijske pismenosti studenata na način da ih potiče da razmišljaju istovremeno o porukama koje se šalju i primaju posredstvom vlastitog medija. On omogućava studentima da na drugačiji način počnu promatrati sadržaje koje primaju iz drugih medija i pridavati im novi kontekst i značenje.

Pozitivni učinci ovakvoga pristupa obrazovanju novinara nisu ograničeni na same studente. Ne treba zanemariti ni benefite za obrazovne institucije koje na online medijskoj platformi mogu graditi moderan studij novinarstva, ali ni za zajednicu koja dobiva neprofitan medij koji će djelovati u javnom i obrazovnom interesu, umjesto u interesu profita. Na kraju postavljamo pitanje: mogu li neprofitni studentski mediji na hrvatskom medijskom prostoru nastupiti kao protuteža visoko komercijaliziranom online novinarstvu, istovremeno obrazujući novu, drugačiju generaciju novinara? Ako je suditi prema onome što je primjer Pressedana nagovijestio, čini se da mogu. Možda su sljedeći korak sveučilišne medijske kuće koje će neprofitno studentsko novinarstvo podići na još višu razinu.

6. Zaključak

Nagli porast broja korisnika interneta naznačio je značajnu ulogu interneta kao komunikacijskog sredstva. Pojavom novog kanala komunikacije razvio se i novi oblik novinarstva – online novinarstvo koje Bruce Garrison definira kao prezentiranje novosti na internetu. Internetski portal je web stranica čija je svrha informiranje korisnika najrazličitijim sadržajem, no osim dnevno informativne uloge poprimio je i ulogu sredstva za međusobnu razmjenu mišljenja građana. Ono što online medije između ostalog razlikuje od klasičnih medija svakako je multimedijalnost koja korisnicima omogućuje dinamičniji i vizualno privlačniji pristup sadržaju. Internet kao medij omogućio je brzu razmjenu informacija s globalnim dosegom. Na hrvatskim portalima ipak prevladavaju teme iz šoubiznisa i zabave nauštrb društveno relevantnijih tema, a istraživanje sadržaja najposjećenijih hrvatskih portala koje su proveli Benković i Balabanić pokazalo je i kako velik udio sadržaja nije autorski nego se samo prenosi iz drugih izvora te kako portali ne koriste u značajnoj mjeri multimedijske mogućnosti interneta. Od urednika online medija traže se mnoge vještine, pa i one poduzetničke i menadžerske. Naravno, urednik je prije svega novinar, a primarne odluke koje donosi su one vezane uz sadržaj. Brautović naglašava kako je unatoč temeljnoj ulozi medija da objektivno informira javnost, primarni cilj većine portala stjecanje profita što se ostvaruje kroz oglasni prostor na portalu. Ipak, postoje i neprofitni online mediji na kojima sadržaj ne ovisi u tolikoj mjeri o onome za što se pretpostavlja da će privući klikove posjetitelja, a često se radi o sadržaju koji više odgovara niskim strastima čitatelja, nego javnome interesu.

U 21. stoljeću pojavljuje se potreba za konvergetnim studijem medija koji će odgovoriti na zahtjeve vremena u kojem internet preuzima primat nad tradicionalnim medijima. Dobar omjer praktičnog i teorijskog obrazovanja ključan je za razvoj novinara koji će moći egzistirati u današnjem digitalnom medijskom trenutku u kojem se od njih očekuje da budu osposobljeni za čitavu lepezu medijskih poslova. Suvremeni studiji novinarstva prepoznali su u internetskim portalima i mogućnost razvoja platforme za stjecanje dodatnih kompetencija i razvoja vlastitih vještina studenata novinarstva. Perišin i Mlačić smtaraju da se, s tim u vezi, programi i kurikulumi studija novinarstva trebaju brže mijenjati te da se treba pristupiti obrazovanju novinara kroz projekte i laboratorije inovacija. Postoje primjeri studija u Europi i Sjedinjenim Američkim Državama koji su prihvatili takav model učenja i stjecanja znanja u novinarstvu te su programe svojih kolegija u potpunosti prilagodili novom mediju i novim tehnologijama. Kurikulumi takvih studija prilagođeni su potrebama tržišta rada i u korak su s vremenom te podrazumijevaju suradnju između studenata i nastavnika. Hrvatski studiji novinarstva tek su djelomično prihvatili online

medij kao platformu koju mogu koristiti u provođenju studijskog programa. Za razliku od Fakulteta političkih znanosti gdje studenti uređuju portal radija i televizije Student, studenti Sveučilišta Sjever uređuju portal koji je medij sam za sebe, a ne web inačica klasičnih medija – radija i televizije.

Kao primjer inovativnog projekta obrazovanja novinara koje ide u korak s vremenom naveli smo portal Pressedan Sveučilišta Sjever. On omogućava studentima da se okušaju u novinarskim izazovima u stvarnom medijskom okruženju digitalnih medija i prije izlaska na tržište rada. Neprofitan karakter i samoodrživost neke su od glavnih odrednica projekta. U procesu objavljivanja sadržaja na portalu koji se odvija u sustavu koji je u potpunosti informatiziran sudjeluju novinari, urednici, nastavnici i lektori. Studenti koji se žele aktivnije uključiti u projekt to čine sudjelovanjem u redakciji i uredništvu portala, no riječ je o manjem broju studenata, dok se ostali studenti novinarstva s Pressedanom susreću tek ukoliko neki od nastavnika proslijedi rad s pojedinog kolegija za objavu portala što se dosad ipak nije događalo u značajnijoj mjeri. To se može promijeniti tješnjim povezivanjem nastave i Pressedana, a studente novinarstva angažirane u projektu čak i u kreiranju vizualnog identiteta i izgleda portala, može se rasteretiti uključivanjem srodnih odjela na Sveučilištu Sjever što bi omogućilo i osnivanje skupina koje bi se bavile oglašavanjem, dizajnom i drugim poslovima koji bi projekt podignuli na višu razinu. Ono u čemu se Pressedan pokazao uspješnih u nepunih godinu i pol postojanja jest prenošenje znanja s generacije na generaciju također se pokazalo kao značajna vrijednost Pressedana. Pressedan nastoji objavljivati autorski sadržaj otvaranjem novih tema ili davanjem nove perspektive temama o kojima su pisali drugi mediji, u interesu društva i zajednice kojoj pripada, a ne oglašivača. Kao neprofitan medij služi interesima svoje zajednice, uz to još ispunjavajući svoju primarnu obrazovnu svrhu. Pressedan pokušava biti odgovor ne samo na trivijalan sadržaj kakav danas, pokazalo je istraživanje, prevladava u hrvatskim online medijima, nego i na također utvrđen manjak autorskog sadržaja u odnosu na onaj prenesen iz drugih izvora, ali i na nezadovoljavajuću razinu multimedijskog sadržaja na portalima. Posebno mjesto na Pressedanu imaju novinarski komentari koji su često društveno angažirani, a prepoznati su i od drugih, etabliranijih hrvatskih online medija koji su ih prenosili na svojim stranicama. Govori to u prilog neslućenom potencijalnom dosegu studentskih radova koji se putem interneta plasiraju javnosti. Ne treba zaboraviti ni prisutnost na društvenim mrežama jer publika, pokazalo je iskustvo, u velikoj mjeri Pressedan konzumira upravo preko društvenih mreža. Portal se zajednici u kojoj djeluje približio i na Medijskim čitaonicama koje je organiziralo Sveučililište Sjever zajedno s koprivničkim srednjim školama, a na kojima je taj projekt izazvao velik interes kod srednjoškolaca.

Analizom funkcioniranja projekta Pressedan potvrdili smo ono što smo nagovijestili u teorijskom dijelu: dio obrazovanja novinara na visokoobrazovnim institucijama može se realizirati posredstvom platforme kakav je portal. Kako bi svi studenti u takvom procesu što ravnopravnije sudjelovali, potrebno je uspostaviti nekonvencionalni model učenja koji uključuje i studentski medij, a koji bi se provodio u seminarskim skupinama pojedinih kolegija. Sustav Wordpress koji Pressedan koristi za objavljivanje sadržaja omogućuje jednostavan i brz proces objavljivanja i mogućnost pregleda rada od strane nastavnika mentora ili studentskog urednika. Nastavnici su ključni za tješnje povezivanje portala i seminarske nastave jer imaju alate kojima mogu podići razinu motivacije studenata. Studentima novinarstva nudi se prilika da izgrade svoj novinarski portfolio, istovremeno upoznajući se s modernim medijima i izgrađujući sebe kao novinare koji su osposobljeni za čitav niz medijskih poslova u informatičkom, digitalnom vremenu. Osim toga, razvijaju razvijaju konkretne vještine poput timskog rada, odgovornosti u ispunjavanju zadataka u zadanom vremenskom roku, a mogu pokazati i organizacijske i poduzetničke sposobnosti. Ne treba podcijeniti niti ulogu takvog projekta u razvoju kritičkog razmišljanja i medijske pismenosti. On je primjer dobrog omjera praktičnog i teoretskog u obrazovanju novinara koji smo, s razlogom, spominjali više puta u ovome radu. No njegova uloga nije samo obrazovna u kontekstu modernog studija novinarstva, nego i društvena. Zajednica, naime, njime dobija društveno dobro - neprofitan medij koji će odgovarati njezinim potrebama, a ne potrebama profita.

U Koprivnici, 18. rujna 2015.

7. Literatura

Knjige:

[1] M. Brautović: Online novinarstvo, Školska knjiga, Zagreb, 2011.

[2] Z. Peruško: Uvod u medije, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2011.

[3] S. Malović: Osnove novinarstva, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2005.

[4] T. A. Bauer, T. Guidet, A. Kaltenbrunner i D. Kraus: Priručnik za predavače novinarstva, Sveučilišna knjižara, Zagreb, 2007.

[5] M. Fromm, H. L. Hall, A. Manfull, Student Journalism & Media Literacy, The Rosen Publising Group, Inc, New York, 2015.

Časopisi:

[6] V. Benković i I. Balabanić : Analiza sadržaja najposjećenijih hrvatskih internetskih portala, Medijska istraživanja, br. 2, god.16, str. 43-56.

[7] T. Perišin i P. Mlačić : Studij novinarstva - Digitalni kurikulum za digitalno novinarstvo, Medijska istraživanja, br. 1, god. 20, str.25-43.

Internet izvori:

[1] http://mozvag.srce.hr/preglednik/pregled/hr/vrsta/prikazi.html?sifravrsta=1, dostupno 08.09.2015

[2] http://www.unin.hr, dostupno 08.09.2015.

[3] http://www.pressedan.hr, dostupno 09.09.2015.

[4] https://pmu.e-mediji.hr/Public/PregledDetalji.aspx?id=497&pmu=1131, dostupno 09.09.2015

[5] http://www.vecernji.hr/sjeverozapadna-hrvatska/studenti-pokrenuli-pressedan-s-ciljem-pisanja-istine-917604, dostupno 09.09.2015

[6] http://pressedan.hr/impressum, dostupno 10.9.2015.

[7] http://pressedan.hr/moj-otac-rijetko-jede-u-restoranima.html, dostupno 10.9.2015.

[8] http://www.index.hr/vijesti/clanak/moj-otac-rijetko-jede-u-restoranima/804321.aspx, dostupno 10.9.2015.

[9] http://www.rollingstone.hr/vijesti/politika/moj-otac-rijetko-jede-u-restoranima, dostupno 10.9.2015.